

§ 16 Verksamhetsplan 2017 Skärholmens**Beslut**

1. Verksamhetsplan inklusive bilagor och budget för år 2017 godkänns och överlämnas till kommunstyrelsen och stadens revisorer
2. Omslutningsförändringar om 171,5 mnkr fastställs
3. Resultatenheter 2017 fastställs enligt bilaga 2
4. Nämnden söker budgetjustering om 1,5 mnkr för medel för naturreservat för skötselåtgärder i Sätmaskogens naturreservat
5. Nämnden söker budgetjustering om 0,6 mnkr för genomförandet av vägledningen Kemikaliesmart förskola bilaga 5
6. Nämnden söker budgetjustering om 9,3 mnkr för kompetensutvecklingssatsningar bilagor 10-16
7. Nämnden söker budgetjustering om 1,3 mnkr för klimatinvesteringar för verksamhetsår 2017 bilagor 6-9
8. Stadsdelsdirektören ges delegation att ansöka om medel från sociala investeringsfonden

Ärendet

Föreligger förvaltningens tjänstutlåtande,
dnr 1.1./1125-2016.

Förslag till beslut

Ledamoten Andreas Lundin (M) anmäler ett förslag till beslut enligt bilaga 1.

Vice ordförande Jan Jönsson (L) anmäler ett förslag till beslut enligt bilaga 2.

Beslutsgång

Ordföranden Lorena Delgado (V) hör att det finns tre förslag till beslut, förvaltningens förslag till beslut, Moderaternas förslag till beslut och Liberalernas förslag till beslut.

Ordföranden Lorena Delgado (V) ställer dessa emot varandra och hör bifall till förvaltningens förslag till beslut.

Ersättaryttrande

Ersättaren Erik Sihlberg (C) anmäler ersättaryttrande enligt bilaga 3.

Ersättaren Anton Roos (KD) anmäler ersättaryttrande enligt bilaga 4.

Reservation

Vice ordföranden Jan Jönsson (L) reserverar sig mot beslutet till förmån för eget förslag till beslut.

Ledamot Andreas Lundin (M) reserverar sig mot beslutet till förmån för eget förslag till beslut.

Ledamot Tapani Juntunen (M) reserverar sig mot beslutet till förmån för eget förslag till beslut.

Ledamot Eva Rüdlinger (M) reserverar sig mot beslutet till förmån för eget förslag till beslut.

Tjänstgörande ersättaren Arslan Bicen (M) reserverar sig mot beslutet till förmån för eget förslag till beslut.

Ledamot Cecilia Carpelan (L) reserverar sig mot beslutet till förmån för eget förslag till beslut.

Ersättaren Erik Sihlberg (C) reserverar sig mot beslutet, som sitt ersättaryttrande, till förmån för eget förslag till beslut.

Ersättaren Anton Roos (KD) reserverar sig mot beslutet, som sitt ersättaryttrande, till förmån för eget förslag till beslut.

Bilaga 1: Förslag till beslut, Moderaterna

Dnr. 1.1/1125-2016

Ärende

Verksamhetsplan 2017

Elisabeth Johnson m.fl. (M)

Förslag till beslut

Stadsdelsnämnden beslutar följande.

1. Stadsdelsförvaltningens förslag till beslut avslås.
2. Stadsdelsförvaltningen ges i uppdrag att återkomma till nämnden med en verksamhetsplan i överensstämmelse med vad som anförs i detta beslut samt i enlighet med Moderaternas budgetreservation i kommunfullmäktige.
3. Därutöver anförs följande att prioritering är kärnverksamhet som Stadsdelen ansvarar för

att Skärholmen som är ett mångkulturellt område också behöver aktivt stöd i integrationen för medborgarna.

att uppsökande verksamhet ska erbjudas personer över 80 år.

att Skärholmens stadsdelsnämnd får i uppdrag att snarast arbeta fram lokala handlingsplaner mot våldsbejakande extremism.

att Demokratiberedningen läggs ner

Förskoleverksamhet

Kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet ska vara att barn och elever inhämtar kunskaper och värden. Det ska finnas ett brett urval av verksamheter, inriktningar och fristående alternativ, där kunskap och lärande står i fokus. Stockholm ska erbjuda en trygg och inspirerande miljö för barn och ungdomar att växa upp i.

Det är viktigt att stadens förskolor kan erbjuda en varierande verksamhet som präglas av en god arbetsmiljö för barn och vuxna.

Stadsdelsnämnderna ska tillsammans med skolnämnden följa behovet av finskspråkig förskola och säkerställa att utbudet av platser motsvarar behovet. Stadsdelsnämnderna ska, utifrån minoritetslagstiftningen, kunna erbjuda hela eller delar av förskoleverksamhet på finska. Varje stadsdelsnämnd ska vara tydlig i sin information om tillgången till förskoleverksamhet på finska.

En hög personaltäthet ska fortsatt prioriteras och stadsdelsnämnderna ges i uppdrag att prioritera målet om barngruppernas storlek. Uppföljningen av riktlinjerna för antal vuxna per barn i förskolan ska skärpas för att säkerställa att riktlinjerna följs. Ett tak för barngruppernas storlek är viktigt att sätta eftersom barngruppernas storlek tenderar att öka.

Medarbetarnas kompetens är avgörande

Kompetenförsörjning är en nyckel för hög kvalitet i stadens förskolor och en fortsatt utmaning i och med de stora ökningarna av antalet barn. Den som leder den dagliga verksamheten och har det pedagogiska ansvaret för en förskoleavdelning eller förskola ska vara förskollärare. För att genomföra läroplanens intentioner är det viktigt att stadsdelsnämnderna prioriterar arbetet med att öka andelen förskollärare. Målsättningen är att minst hälften av

medarbetarna ska ha pedagogisk högskoleutbildning, för att på sikt öka ytterligare. Barnskötare har en viktig roll att spela i förskolans verksamhet och ska ha goda möjligheter att utvecklas i sitt yrke.

Förstelärare i förskolan ska införas och under 2017 tillförs 26,5 mnkr för detta syfte. Förskolans förestelärare ska i huvudsak fokusera på språkutveckling.

Med anledning av den tilltagande bristen på förskollärare har kommunstyrelsen i samråd med förutvarande utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna sett över och utvecklat stadsgemensamma principer och metoder för rekrytering, kompetensutveckling och karriärvägar för förskolans personal. En viktig del i detta är att verka för fler manliga förskollärare och barnskötare i förskolan. Stockholm ska aktivt arbeta med att öka förskolläraryrkets attraktionskraft och fortsätta arbetet med karriärvägar för förskolans personal. För att trygga en fortsatt personalförsörjning är det viktigt att stadsdelsnämnderna erbjuder medarbetarna pedagogisk grund- eller vidareutbildning från barnskötare till förskollärare parallellt med arbetet.

Stadsdelsnämnderna ska arbeta för att kontinuerligt erbjuda förskolans chefer och medarbetare möjlighet till kompetensutveckling. Det pedagogiska ledarskapet i förskolan ska förstärkas genom att likställa förskolecheferna med rektorerna i grund- och gymnasieskolan. Därmed bör även förskolechefer erbjudas möjlighet att gå rektorsutbildningen.

För att garantera att alla förskolor har en verksamhet som uppnår läroplanens mål ska förskolor med färre än 25 procent förskollärare ta fram åtgärdsplaner tillsammans med stadsdelsnämnderna. Den långsiktiga målsättningen för förskolorna är att 50 procent av den pedagogiska personalen ska vara utbildade förskollärare. Arbeta ska ske för att kunna möta upp med en god arbetsmiljö där sjukskrivningarna sänks och genom att erbjuda konkurrenskraftiga löner.

Medarbetarna inom Skärholmens förvaltning har idag alldeles för stor sjukskrivning. Ett aktivare arbete för att få ned sjukskrivningssiffrorna är mycket viktigt. Att också prova på andra behandlingssätt, byta förskola, kanske också samarbeta över stadsdelsgränserna och hämta inspiration från forskning, företag eller andra goda exempel kan också vara en möjlig väg att gå för att bryta sjukfrånvaron.

Samverkan

En god samverkan mellan förskola och skola är av stor betydelse för barns utveckling och lärande. Stadsdelsnämnderna har, i samverkan med skolnämnden, ansvaret för att samordna arbetet med barnens övergång mellan förskola och skolans verksamheter, det omfattar även fristående förskolor och skolor. För att underlätta övergången mellan förskolan och grundskolan ska stadsdelsnämnderna och skolnämnden utreda förutsättningarna för att införa screening av samtliga elever i syfte att tidigt hitta de som har läs- och skrivsvårigheter samt neuropsykiatriska diagnoser. Förskolan ska ha goda former för samverkan med föräldrar och vårdnadshavare. Föräldrars och vårdnadshavares kännedom om vad förskolan gör för att stödja barnens utveckling ska öka. Resultatet av förskoleundersökningen ska vara vägledande i förskolans arbete med dokumentation och dialog. Varje förskola ska ha en namngiven kontaktperson hos socialtjänsten. Skärholmen som är ett mångkulturellt område behöver också aktivt stöd i integrationen för medborgarna.

Verksamhet för barn, kultur och fritid

Stadsdelsnämnderna ansvarar för att tillhandahålla fritidsverksamhet för barn och ungdomar, såsom fritidsgårdar,

öppen förskola och parklekar samt sommarkoloniverksamhet för barn i grundskola under sommaren. Antalet unga i staden ökar i och med befolkningsutvecklingen. Detta innebär naturligt ytterligare krav och utmaningar för verksamheter riktade till den aktuella målgruppen. De demografiska förutsättningarna är dock inte jämna över staden och en omorganisation som får till effekt att jämna ut de demografiska skillnaderna i jämförelse med dagens stadsdelsnämndsområden ger ökade möjligheter till prioriteringar inom nämndområdena och därtill effekter av resursfördelningssystem som uppfattas som mer rättvisa.

Det ska finnas ett rikt utbud av kultur, idrott och fritidsaktiviteter som bidrar till att utveckla barn och ungdomars fysiska och psykiska hälsa och sociala förmåga. Staden ska ha många miljöer som är stimulerande för barn och där familjer kan umgås. I samverkan med föreningslivet ska det finnas gott om lokaler och platser utomhus där barn och unga kan få stimulerande aktiviteter och upplevelser på fritiden. Staden ska tillhandahålla en god fritidsverksamhet för barn och ungdomar. I samverkan med det lokala föreningslivet och andra aktörer ska en mångfald av verksamheter för barn och unga erbjudas. Det är angeläget att i planeringen av verksamheter för barn och ungdomar ta särskild hänsyn till behoven hos barn och ungdomar med funktionsnedsättning.

Aktiviteter för barn och unga

Stadsdelsnämnderna arrangerar en rad olika aktiviteter för barn och unga i åldrarna 10–17 år under skolloven.

Aktiviteterna är populära och antalet deltagande barn och unga har ökat de senaste åren. Ungdomar med funktionsnedsättning erbjuds att delta på samma villkor som alla andra. Utöver detta anordnas lovaktiviteter speciellt riktade för målgruppen. Vid dessa tillfällen är det viktigt att schemalägga assistenters arbete så att barn och unga inte behöver avbryta sina aktiviteter i förtid på grund av att assistentens arbetstid tar slut.

Fritidsgårdar erbjuder många ungdomar en mötesplats på lov, kvällar och helger. Fritidsgårdarna samarbetar med föreningar och organisationer kring ungas fritid. Under sommaren arrangeras dagkollo i olika former.

Stadsdelens val av Fryshuset som vår leverantör av fritidsverksamheten har visat sig vara mycket bra. JKS Baskets aktiviteter runt t ex "Skärholmens röster räknas också" är värd beröm.

Kultur för alla

Alla barn och ungdomar som vill ska, oavsett förutsättningar, ges möjlighet att uppleva och själva utöva olika former av kultur. Stadsdelsnämnderna ska fortsätta sitt arbete med att utöka utbudet av fritids- och kulturaktiviteter för barn och ungdomar med funktionsnedsättning. Verksamheter och föreningar som riktar sig till personer med funktionsnedsättning ska uppmuntras.

Sommarkoloniverksamhet

Sommarkoloniverksamhet i olika former är en av många viktiga verksamheter för barn och unga i Stockholm och ska finnas tillgänglig under sommarmånaderna. Barn som av olika skäl har större behov än andra av att åka på sommarkoloni ska prioriteras. Det är viktigt att sommarkoloniverksamhet förblir en mötesplats för barn och unga med olika etnisk och social bakgrund. Nämnderna ska säkerställa att familjer på ett enkelt sätt kan ansöka till kollo digitalt genom e-tjänst. Nämnderna ska även arbeta uppsökande med information och erbjudande om kollo. Nämnderna anordnar därutöver egen sommarkolloverksamhet. I samverkan med lokala idrottsföreningar genomförs även olika typer av dagkollo.

Fler barn och unga med funktionsnedsättning ska erbjudas möjlighet att delta i ordinarie sommarkoloniverksamhet. Inom verksamhet för LSS-kollo finns kollogårdar med olika inriktningar och anpassningar beroende på deltagarnas ålder och typ av funktionsnedsättning.

En lika viktig del är alla de verksamheter som sker under dagtid i form av bland annat dagkollo, idrottsskolor med mera som finns i stadsdelsnämndsområdena. Det samarbete som i dag sker med frivilligorganisationer kring denna verksamhet ska utvecklas.

För att svara upp mot medborgarnas olika behov har stadsdelsnämnderna ett ansvar i att utveckla olika former av sommarkollo, vilket ska leda till att fler barn ges möjlighet att åka på sommarkollo. För att öka deltagandet i ytterstadsområdena ska stort fokus ligga på att skapa aktiviteter och sommarkollon som attraherar hushåll med olika kulturell bakgrund. Kollovistelse ska kunna förenas med sommarskola, för att möjliggöra även för elever i behov av extra stöd och undervisning att åka på sommarkollo.

Öppna förskolan, ett viktigt komplement

Den öppna förskolan uppskattas och efterfrågas av barn och föräldrar. Verksamheten erbjuder stimulans och gemenskap till barn som inte är inskrivna i förskoleverksamheten samt stöd och utbyte till föräldrar och dagbarnvårdare. Öppna förskolan kan med fördel bedrivas i samarbete med frivilligorganisationer. Öppna förskolor är en verksamhet som stärker samspelet inom familjen men även familjer emellan. Staden bör därför undersöka behovet av aktiviteter liknande öppen förskola som är riktade till familjer med äldre barn.

Familjer med barn med funktionsnedsättning, exempelvis neuropsykiatrisk funktionsnedsättning, kan ha mycket svårt att delta i traditionella fritidsaktiviteter på givna tider, vecka efter vecka. En öppen-förskoleverksamhet där man kan delta i ”drop-in-form” är därför extra värdefull för familjer med barn med NPF och andra funktionsnedsättningar.

Fritidsgårdar

För stadens alla barn och ungdomar finns ett stort utbud av fritidsgårdar med olika inriktningar. Grunden för verksamheten är en miljö utan krav på prestation där

ungdomar själva har möjlighet att tillsammans med personalen planera och genomföra olika aktiviteter i en stimulerande och trygg miljö. Pojkar och flickor ges samma möjligheter till aktiviteter. Det finns även särskilda fritidsgårdar som är riktade mot barn med olika former av funktionsnedsättning. Om behov av utökade öppettider finns ska nämnderna säkerställa att det finns fritidsgårdar öppna även på kvällar och helger.

Fritidshem

Stadsdelsnämnderna ges i uppdrag att tillsammans med idrottsnämnden, kulturnämnden och skolnämnden utreda möjligheterna att införa profilfritids i Stockholms stad. Profilfritids är fritidshem som drivs av föreningar på uppdrag av staden men där föreningarna själva ges möjlighet att skapa en egen profil. Dessa vänder sig till alla barn och unga i Stockholms stad och det ska finnas möjlighet att ta ut viss avgift. Syftet är att ge barn och unga en ökad valfrihet när det gäller fritidsgårdar och lovaktiviteter.

Parklekar

Stockholms parklekar är en verksamhet som sedan den infördes haft betydelse för många barn. Lokalerna bör användas längre tid på dagarna för att bidra till parklekarnas fortlevnad. Kvaliteten och tryggheten i parklekarna ska ökas genom att säkerställa parvis bemanning. Som ett led i den växande staden bör utbudet av parklekar förstärkas genom att staden aktivt arbetar med att engagera externa aktörer som vill anlägga och driva parklekar i fler av Stockholms parker. Möjligheten att utveckla och utöka parklekarnas pedagogiska innehåll till öppna förskolor med parvis bemanning ska prövas.

Föreningsstöd

För att stimulera lokala föreningar och därigenom kulturliv och idrottsaktiviteter för stadens ungdomar finns föreningsstöd att söka. Det krävs dock överblick, transparens och likvärdighet i hur staden fördelar stöd till föreningslivet.



Effektivt och samordnat lokalutnyttjande

Stadsdelsnämnderna ska tillsammans med idrottsnämnden, kulturnämnden, skolnämnden och SISAB föreslå och genomföra åtgärder för att tillgängliggöra skollokaler efter skoltid.

Feriejobb

Stadsdelsnämnderna ska fortsatt planera för att erbjuda ungdomar i Stockholm feriearbeten under både sommar- och vinterlov.

Äldreomsorg

Äldreomsorgen ska hålla hög kvalitet. Mångfald och valfrihet inom äldreomsorgen garanterar rätten för de äldre att kunna känna sig trygga med att omsorgen ska uppfylla deras individuella behov och ta hänsyn till deras personliga önskemål. Det är viktigt att äldre bemöts med respekt och att de ges möjlighet att påverka sin egen livssituation och omsorg. Det egna inflytandet över insatser och valmöjligheter ska stärkas samtidigt som stadens detaljstyrning ska minska.

Äldreomsorgen ska präglas av personligt inflytande, trygghet och respekt. Genom att fånga upp enskilda människors verkliga behov ska vården och omsorgen hålla en god kvalitet.

Kvalitet, innovation, och prevention inom äldreomsorgen
Den enskilde har rätt till individuell behovsprövning och att beslutade insatser verkställs inom skälig tid. Stadens riktlinjer för biståndsbedömning ska stärka den enskildes inflytande och möjliggöra för den äldre att påverka hemtjänstinsatsen och omdisponera denna inom ramen för det beviljade biståndsbeslutet.

Ett kvalitetskontrakt med äldre som söker sig till äldreomsorgen ska införas. Ett kvalitetskontrakt ska garantera

en gemensam vårdplanering och uppföljning av insatser som utgår från den äldres behov och perspektiv. Inom ramen för kontraktet ska äldre erbjudas en kontaktperson som ansvarar för den äldres behov, insatser, uppföljning och eventuell hantering av omprövning gällande biståndsbeslut. Biståndsbedömare har idag två funktioner, dels att bedöma vårdbehovet, dels en rådgivande funktion. Genom kvalitetskontraktet överförs den rådgivande funktionen till kontaktpersonen som ska tillhandahålla stöd för den äldre. Därmed minskar arbetsbördan för biståndsbedömare och kunden får en kvalitativ och individuell hjälp kring sina valmöjligheter.

Alla äldre ska ges likvärdiga förutsättningar att få sina individuella behov beaktade, oavsett var i staden de bor. Kommunstyrelsen ges i uppdrag att utreda förutsättningarna för ett eventuellt genomförande. Kommunstyrelsen ska också i samverkan med äldrenämnden utreda möjligheten att erbjuda vård i hemmet för äldre som behöver medicinsk hjälp men vill bo kvar hemma. Stockholms stad ska också hemställa hos regeringen att utreda möjligheten för kommuner att anställa läkare inom äldreomsorgen. Medicinskt ansvariga sjuksköterskor (MAS) samt medicinskt ansvariga för rehabilitering (MAR) ska kvarstå under äldrenämnden.

Hur väl staden lyckas uppfylla verksamhetens mål och ge stockholmarna en god service är i hög grad beroende av kompetens och engagemang hos medarbetare och chefer. För att ge äldre i Stockholm en god vård och omsorg krävs ett gott ledarskap samt engagerad och utbildad personal. Inom äldreomsorgen finns ett behov av grundutbildning som måste mötas. Målet är att all tillsvidareanställd personal ska ha grundutbildning. Därtill är det viktigt att ta tillvara kunskaperna hos personer som talar andra språk, eller har kulturell eller annan kompetens som kan höja kvaliteten i omsorgen som ges till Stockholms åldrande befolkning med bakgrund i andra länder. En god kommunikation med äldre personer med utländsk bakgrund är viktigt för den enskildes

trygghet. Staden ska därför även initiera och möjliggöra för flerspråkig hemtjänst.

Staden ska verka för att personal ska ges kompetensutveckling inom fokusområden såsom missbruk, psykiatri och våld i nära relation.

Inom kommunstyrelsen har det pågått ett projektarbete i samarbete med äldreöverstyrelsen och stadsdelsnämnderna med att ta fram en modell för fördjupad kvalitetsuppföljning. Modellen ska vara kvalitetsdrivande och kunna identifiera kvalitetsutvecklande faktorer inom äldreboenden. De faktorer som identifieras ska kunna användas i framtida upphandlingar och främja kvalitetsutveckling och ett effektivt användande av resurser. Modellen ska kunna användas oavsett utförare och gå att anpassa till annan verksamhet. Metoden handlar om att utifrån ett brukarperspektiv fånga upp professionell kvalitet i mötet mellan brukare och vårdpersonal. Ett viktigt inslag i denna kvalitetsuppföljning är den återföring som ges till verksamhetens chef, i syfte att utveckla kvaliteten i verksamheten.

Projektet ungdomsbesök ska fortgå och utvecklas. Efter deltagande i programmet ska unga erbjudas ett utbildningspaket för att erhålla information om vilka möjligheter som finns att vidareutbilda sig inom vård och omsorg.

Staden ska verka för en ökad samverkan mellan hemtjänst och landstinget genom exempelvis möjlighet till frivillig läkarundersökning i hemmet samt fler och effektivare läkemedelsgenomgångar för de äldre. Staden ska också verka för möjligheten att äldre direkt kan vända sig till Stockholms geriatriska mottagningar istället för akutmottagningarna.

Stadens uppföljning av verksamheter ska vara likvärdig oavsett driftform. Såväl kommunala som fristående verksamheter ska redovisa sina verksamheter ekonomiskt och

kvalitetsmässigt likvärdigt samtidigt som äldreomsorgen bör följas upp genom att i större utsträckning mäta nöjdheten hos den enskilde. Staden ska verka för tydliga lämplighetskrav för ägare till fristående verksamheter.

Mångfald av boenden

De boendeformer som erbjuds stadens äldre ska vara anpassade efter olika individuella behov. Den enskilde som så önskar ska kunna bo kvar i sin bostad eller äldreboende till livets slut utan att behöva flytta, även om behoven av vård och omsorg ökar.

En parboendegaranti finns som ger förutsättningar till sammanboende för de äldre par som så önskar. Likväl, vid make eller makas bortgång, kan en person som i vanliga fall klarar sig utmärkt på egen hand behöva särskild hjälp och stöd för att orka med vardagen. Stödet syftar till att hjälpa personen att återgå till ett liv och vardag liknande det som fanns innan bortgången.

Under de närmaste tio åren kommer antalet personer äldre än 80 år att minska i Stockholm för att sedan öka igen och därmed ökar också behovet av olika former av vård- och omsorgsboende. Servicehusen ska kvarstå som en av flera boendeformer så länge efterfrågan finns, samtidigt är det centralt att i den pågående boendeutredningen se över hur förstärkt vårdfokus i samtliga boendeformer bäst säkerställs. Stockholm ska uppmuntra lösningar som seniorboenden och kollektivboenden. Vid biståndsbedömning ska särskild hänsyn tas till hög ålder kombinerat med ensamhet.

För att underlätta för äldre ska staden utreda möjligheten till gemensamma byggnader för trygghetsboende och vård- och omsorgsboende. Äldre personer som senare i livet kräver omsorgsinsatser kan då undvika den stora omställning som en flytt innebär. Möjligheter till förtur för äldre som väljer ett sådant boende ska utredas.

Hemtjänsten har en viktig roll och den mångfald av utförare som stockholmarna kan välja mellan ska fortsatt bevaras. Samtidigt är det viktigt att fastställa en så hög kvalitet som möjligt. För en bättre kontinuitet inom hemtjänsten ska en utredning tillsättas om hur det kan införas en kontinuitetsbonus till avdelningar som levererar en hög kontinuitet. Arbetet för en god arbetsmiljö där antalet sjukskrivningar minskar ska prioriteras.

Införandet av digitala trygghetslarm i eget boende ska fortlöpa. Teknikskiftet kommer att innebära att de enskilda personer som är beviljade trygghetslarm kommer att ha ett fungerande trygghetslarm i enlighet med modern informations- och kommunikationsteknik.

Staden ska utreda möjligheter till profilhemtjänst mot målgrupper med särskilda behov. Hemtjänsten behöver utvecklas och anpassas för att möta det varierande behovet av insatser. Det ska vara möjligt för kunden att komplettera insatser med tilläggstjänster utöver de beviljade hemtjänsttimmar, inom ramen för profilboende.

Stöd till anhöriga

Anhöriga som vårdar äldre i hemmet gör en viktig insats. Avlastning är av stor vikt för att många ska orka, vilket innebär att stadsdelsnämnderna kan tillgodose det behov av avlastningsplatser som idag finns.

Staden ska även i fortsättningen erbjuda ett varierat och flexibelt utbud av stöd och hjälpinsatser till de som vårdar anhöriga och närstående. De som vårdar sina anhöriga i hemmet bör också kunna erbjudas avlastning i form av korttidsboenden. Tillgång ska finnas till anhörigkonsulenter och stödplaner och korttidsvård. Stockholms stads program för stöd till anhöriga ska ligga till grund för arbetet med anhörigstöd. De insatser som idag utförs för att stötta anhöriga ska fortsätta att utvecklas. Staden ska på olika sätt stimulera tillkomsten av öppna verksamheter för samvaro och

aktiviteter, bland annat genom att uppmuntra ideella och frivilliga insatser.

Effektiv och rättsäker biståndsbedömning

Stockholms äldreomsorg behöver mindre detaljstyrning och högre ambitioner. Enskild uppföljning är viktigt för att staden ska säkerställa att det enskilda vårdbehovet tillgodoses. Därför behöver Stockholm också se över biståndsbedömningen för att stärka arbetet kring individuell uppföljning. Det arbete som pågår kring ramtider där äldre ska kunna påverka sina insatser är därför steg åt rätt håll.

Tekniska hjälpmedel erbjuder nya möjligheter att underlätta för äldre och deras anhöriga att använda sin valfrihet och enkelt kunna välja mellan olika utförare. Stadens system stärker möjligheterna för stockholmarna och stadens medarbetare att söka fram en utförare utifrån olika preferenser. Detta blir också viktiga verktyg för stadens äldrecoacher, som ska ge individuell hjälp om vilka valmöjligheter som finns.

Personal och kompetensförsörjning

Kunskap om demenssjukdom ska fortsatt stärkas på stadens demensboenden. Spetskompetens som vårdare och handledare inom demensvård ska finnas på alla demensboenden. Rollen som handledare innefattar att sprida kunskap om de demenssjukas behov både till närstående och till kollegor. Riktade satsningar på särskilda demensteam inom stadsdelarna ska fortsätta. För att stärka kompetens och kvalitet i vård och omsorg för personer med demens och deras anhöriga ska ett pilotprojekt inledas i en stadsdelsnämnd där medarbetarna erbjuds certifiering enligt Silviahemmets utbildningscertifiering. Samtliga medarbetare i Stockholms stad som i sitt arbete kommer i kontakt med demenssjuka eller anhöriga ska genomgå Svenskt Demenscentrums nätbaserade utbildning Demens ABC. Inom demensvården ligger Skärholmen i framkant genom sin satsning på Silvia certifiering av Sätra Vård och Omsorg.

Rehabilitering och förebyggande arbete

För att ge äldre möjlighet att behålla och/eller förbättra sina funktioner och ge förutsättningar för ett så självständigt liv som möjligt är det prioriterat att satsa på rehabiliterande insatser. Boende i vård- och omsorgsboende ska ha rätt till utevistelse. Promenader är en viktig förebyggande insats som på sikt kan motverka ökat vårdbehov. Alla stadsdelsnämnder ska erbjuda möjlighet för äldre att komma iväg på dagsutflykter under hela året och särskilt under sommaren.

Information om alla Stockholms stadsdelsnämnders aktiviteter för äldre ska finnas lättillgängligt via Äldre direkt, som åter ska hålla öppet på helger.

Ökad livskvalitet och en värdig vardag

Samtliga omsorgstagare ska ha en uppdaterad individuell genomförandeplan där även individuella, sociala och andra aktiviteter ingår. Personalen måste vara införstådd med och ha kunskap om syftet med dokumentation och vilka uppgifter som ska dokumenteras enligt socialtjänstlagen. Alla äldre som vill och kan ska få delta i sociala aktiviteter på sina vård- och omsorgsboenden. Kultur kan vara en viktig del i detta för att främja trivseln. Uppsökande verksamhet ska erbjudas personer över 80 år. De ska då samtidigt erbjudas möjlighet att fylla i "Dokumentet om mig själv". Individualiseringen av omsorgen ska fortsätta genom ett närvarande ledarskap i verksamheten.

För att minska risken för felmedicinering ska hemtjänsten, genom fullmakt från kunden, få tillgång till läkemedelsregistret. Detta ska prövas i projektform.

Måltiden är en viktig stund på dagen och det är viktigt att maten har ett bra näringsinnehåll och att den smakar gott. Den äldre ska ha möjlighet att påverka vad som ska serveras, och boendet ska tillgodose att så sker antingen i dialog i ett tidigt skede eller genom att den äldre kan välja maträtt direkt vid bordet.



Utevistelsegarantin ska ses över för att säkerställa möjligheterna för äldre i vård- och omsorgsboenden att vistas utomhus och delta i aktiviteter även utanför boendet. Ungdomsvårdar och den ideella sektorn kan vara en del i att uppfylla dessa mål.

Tidigare satsningar på äldrevårdar, ungdomsvårdar, omsorgsvårdar och för anställning av personer med funktionsnedsättning ska permanentas.

Äldres utsatthet ska uppmärksammas och motverkas. Stadsdelsnämnderna ska tillsammans med de lokala brottsförebyggande råden, polisen och äldrenämnden fortsätta att samordna arbetet för att stoppa våld och övergrepp mot äldre och därmed minska äldres oro och utsatthet.

Stöd och service till personer med funktionsnedsättning

Alla människor ska tillförsäkras integritet, självbestämmande och delaktighet oavsett om de har en funktionsnedsättning eller inte. Människor med funktionsnedsättning ska, så långt det är möjligt, ha samma möjligheter som alla andra att leva ett självständigt liv och ha ett arbete att gå till. Inriktningen för stöd och service till personer med funktionsnedsättning är att identifiera och ta bort det som hindrar delaktighet i samhället och ett självständigt liv. Omsorg och insatser ska präglas av värdighet och respekt och hänsyn ska tas till de olika behov som yngre och äldre har. Personer med funktionsnedsättning ska ha rätt att själva välja boende och korttidsboende samt utförare av daglig verksamhet, hemtjänst, ledsagning, avlösning och personlig assistans.

Stockholm ska vara världens mest tillgängliga huvudstad. Staden ska fortsätta sitt arbete med att avskaffa kvarstående

enkelt avhjälpna hinder och öka såväl den fysiska tillgängligheten som tillgängligheten och delaktigheten i samhället i stort.

Stadens arbete ska präglas av ett tydligt fokus på den enskilda stockholmaren. Alla personer med funktionsnedsättning ska erbjudas en god omsorg, stöd och service. Den enskildes rätt till individuell behovsprövning och att beslutade insatser verkställs inom skäligen tid ska följas.

Personer med funktionsnedsättning ska ges ett värdigt bemötande i sina kontakter med personal hos stadens nämnder, bolag och samarbetspartners. Här är Stockholms stads bemötandeguide, som har tagits fram av socialnämnden i samråd med funktionshinderrörelsen, ett viktigt redskap.

Personer som bor i gruppboende eller servicelägenhet ska ha rätt till en stödperson. Möjligheten för personer med funktionsnedsättning att kommunicera med staden eller att utnyttja e-tjänster ska i största möjliga mån vara lika god som för övriga invånare. Information som publiceras på stadens webbplats ska även vara tillgänglig för personer med funktionsnedsättning. Förbättringsförslag ska tas fram i dialog med funktionshinderrörelsen.

Deltagarna i daglig verksamhet ska ges möjlighet till kontakter med den ordinarie arbetsmarknaden. Stadsdelsnämnderna ska samarbeta med arbetsmarknadsnämnden i syfte att visa vägar till arbete.

Individ- och familjeomsorg inklusive socialpsykiatri

Stadsdelsnämnderna ansvarar för insatser till barn och ungdomar som riskerar att fara illa eller som genom kriminalitet och missbruk riskerar att skada sin egen hälsa och

utveckling. Tidiga insatser är av central betydelse. Nämnderna ansvarar också för insatser till vuxna med behov av stöd och hjälp för att komma ifrån missbruk eller som är i behov av annat stöd, till exempel våldsutsatta kvinnor, hemlösa och anhöriga till missbrukare. En god och kvalitativ öppenvård ska prioriteras i syfte att förebygga och minska institutionsvården. I ansvaret ingår även att tillhandahålla anpassat boende och boendestöd samt arbete och sysselsättning för personer med psykisk funktionsnedsättning. Stadsdelsnämnderna ansvarar även för att i samarbete med arbetsmarknadsnämnden och gymnasienämnden arbeta med uppföljningsansvaret för 16–19-åringar.

Individ- och familjeomsorgen utgör kärnan i stadsdelsnämndernas uppdrag som geografiska socialnämnder. En rad utmaningar kan identifieras inom området för de kommande åren. I takt med stadens befolkningsutveckling kommer antalet personer i behov av stöd och insatser kopplade till området att öka. Antalet barn och unga ökar och så även antalet anmälningar och utredningar om barn som far illa. Målgrupperna förändras också och inom såväl vuxna missbruk som socialpsykiatri är utvecklingen ökade diagnoser och komplexa vårdbehov. Förändringar i målgrupper ställer krav på ett kvalificerat stöd som kan anpassas utifrån den enskildes behov. Området påverkas också av nya och/eller reviderade föreskrifter och allmänna råd samt nationella riktlinjer. Detta ställer sammantaget allt högre krav på en effektiv, rättssäker och kvalitativ socialtjänst. För att säkerställa en hög kvalitet är det av vikt att spetskompetens finns tillgänglig inom organisationerna. Större enheter underlättar det arbetet och möjliggör – givet adekvat finansiering – ökad förmåga att koncentrera resurser där det är mest angeläget.

Personalomsättning bland socialsekreterare är en stor utmaning inom stadens socialtjänst och det kommer behövas kraftfulla insatser för att bibehålla och rekrytera nya medarbetare. Större enheter med möjlighet till specialisering och utveckling kan hjälpa för att både öka attraktionskraften

hos stadens socialtjänst och möjligheten att få de anställda att över tid trivas och stanna inom verksamheterna.

Stockholm ska vara världsledande i skyddet av de mänskliga rättigheterna. Staden ska arbeta med vetenskapliga arbetssätt för att skapa trygghet såväl i utemiljön som i hemmen. Socialtjänst, sjukvård, polis, skola och det civila samhället ska arbeta tätt tillsammans för att förebygga att människor far illa och reagerar snabbt och effektivt om det ändå sker.

Socialtjänstens arbete ska grundas på respekt för den enskilda individens önskemål och val. Den enskilde ska också ha inflytande över och vara delaktig i utformandet av sin insats. I detta arbete ska möjligheten att ta stöd av den enskildes sociala nätverk beaktas. Arbetet ska baseras på kunskaper och erfarenheter där metoder och insatser ska vara evidensbaserade och visa på goda resultat. Nämnderna ska mäta och följa upp resultatet av beslutade och utförda insatser.

Förstärkt barnrättsperspektiv

Barnrättsperspektivet inom socialtjänsten har stärkts under de senaste åren. Kraven på barn och ungas delaktighet och rätt till relevant information är förankrade i socialtjänstlagen. Bland annat fastslår socialtjänstlagen att barnets bästa ska vara avgörande vid beslut och andra åtgärder som rör vård- eller behandlingsinsatser. Ett barn ska ges möjlighet att framföra sina åsikter i frågor som rör barnet. Barns delaktighet i utredningsarbetet är ett viktigt utvecklingsområde som fortsatt ska prioriteras. Stadens socialtjänst behöver ha fokus på att öka brukarmedverkan, delaktighet och dialog med barn och unga. Stadsdelsnämnderna ska fortsatt prioritera uppföljning av placerade barn och unga samt barn som lever med våld i nära relationer. Stadsdelsnämnderna ska tillsammans med socialnämnden utreda hur barnens rätt till självbestämmande och integritet kan stärkas inom psykiatrin.

Barn och unga i familjehem är en högt prioriterad målgrupp. I stadens riktlinjer för familjehemsvård har barnperspektivet

förstärkts och vikten av att göra barn delaktiga har förtydligats i hela handlägningsprocessen. Stadsdelsnämnderna och socialnämnden ska fortsatt utveckla rutiner för tillsyn, uppföljning och utredning av familjehem och följa upp att stadens riktlinjer för familjehemsvård efterlevs. Nämnderna ska även verka för rekrytering av fler familjehem.

Förebyggande arbete och tidiga insatser för barn och unga

En god skolgång utgör en av de främsta skyddsfaktorerna för barn som riskerar att fara illa. Samverkan mellan skolan och socialtjänsten ska intensifieras för att uppnå en tydligare helhetssyn kring de barn som far illa eller riskerar att fara illa. Föräldrastödinsatser som ger goda effekter ska prioriteras. Föräldrastödsprogram som Komet och ABC ska erbjudas föräldrar i förebyggande syfte.

Ungdomsjourens uppsökande verksamhet riktade till unga i riskmiljöer ska utökas till fler områden. Ungdomsjouren ska samfinansieras med kommuner i länet, vars ungdomar befinner sig i Stockholms stad.

Socialekreterarnas närvaro på nätet ska öka och fler socialekreterare ska arbeta ute i fält. Ensamkommande barn-teamet (EKB) inom ungdomsjouren ska särskilt förstärkas med fler socialekreterare.

Stadsdelsnämnderna ska erbjuda en god öppenvård som alternativ till slutenvård. Intentionen ska vara färre placeringar på institution och att hitta former för insatser på hemmaplan. Stadsdelsnämnderna ska fortsatt utveckla arbetet för att stärka stödet för barn och unga med psykisk ohälsa. Samverkan mellan socialtjänst, skola och hälso- och sjukvården är en viktig del i detta arbete.

För att möta barns och ungas behov behöver staden använda samma arenor som de unga. Digitala tjänster ska utvecklas för att öka tillgängligheten och nå nya grupper.

Stadsdelsnämnderna ska arbeta förebyggande genom att skapa meningsfull sysselsättning för barn och ungdomar under sommarmånaderna, exempelvis genom feriearbeten, dagkollo och samarbete med idrottsföreningar och andra organisationer. Stadens uppsökande arbete med bland annat fältassistenter ska fortgå.

Föräldrastödprogram

Barnhälsovårdsprogrammet för förstagångsföräldrar, riktade till socioekonomiskt utsatta områden, ska fortsätta och utökas till fler områden vid behov. Programmet syftar till att förbättra barns hälsa genom att stödja föräldrarna och öka deras kunskap om barn samt skapa kontakter med omgivande samhälle. Programmet sker i samverkan mellan socialtjänsten och BVC. Deltagarna i programmet erbjuds hembesök av en föräldrarådgivare samt en sjuksköterska.

Projektet Stella, som syftar till att ge stöd till föräldrar som fråntas vårdnaden om sitt barn och stärka föräldrarnas förutsättningar till samarbete med socialtjänst och familjehem, permanentas. Efter utveckling i projektform är det angeläget att verksamheten permanentas och att stödsatserna kommer alla stadsdelar till del.

Familjehem

Upphandling av familjehem ska ske centralt med gemensamma ramavtal för hela staden. Vid placering av barn och unga ska staden ingå avtal med respektive familjehem. Höga krav ska ställas på utförarna, exempelvis ska familjehem erbjuda språkstöd, läxhjälp och samhällsintroduktion. Vid granskning av familjehem ska stabilitet i den ekonomiska situationen och familjens förmodade syfte vägas in som en lämplighetsfaktor i bedömningen.

Barn som placeras i familje- och jourhem är i behov av en trygg tillvaro. Felplaceringar och barn som far illa i familjehem måste noggrant följas upp och åtgärdas. En kartläggning av antalet placerade barn i stadsdelarna ska

genomföras, liksom en grundlig genomlysning av antalet familjehem, för att säkerställa att samtliga har genomgått en utredning. Olämpliga familjehem ska registreras. För att undvika att undermåliga familjehem används i andra kommuner är samverkan över kommungränserna avgörande. Registrering och kartläggning av familjehem bör därför ske inom ramen för Kommunförbundet Stockholms län (KSL).

Drog- och brottsförebyggande arbete

Nämndernas drogförebyggande arbete ska fortsatt prioriteras. Preventionsenheterna ska arbeta för att minska de riskfaktorer som identifierats. Stockholmsenkäten är ett viktigt verktyg för stadens framtida planering inom preventionsområdet. Staden ska vara ett föredöme när det gäller att tillhandahålla platser för ungdomstjänst. Obligatoriska föräldrasamtal ska hållas senast efter 24 timmar när en påverkad minderårig påträffats av polis eller socialtjänst eller när en ungdom anmäls för brott.

Arbetet med sociala insatsgrupper är fortsatt prioriterat och alla stadsdelsnämnder förutsätts använda denna arbetsmetod. Socialnämnden, arbetsmarknadsnämnden och stadsdelsnämnderna ska arbeta koordinerat och samordnat med målgruppen 20–29 år.

Avhoppare från kriminell livsstil ska vara en tydlig målgrupp för socialtjänsten. Alla stadsdelsnämnder ska ha en samordnare med särskilt ansvar för avhoppare, arbetet ska ske i samverkan med polis och den nationella samordnaren.

Missbruk och beroende

Stadens socialtjänst behöver stärka kunskapen och utveckla arbetsmetoder, stödinsatser och boenden för målgrupperna samsjukliga och unga vuxna i missbruk och beroende. Stadsdelsnämnderna får i uppdrag att tillsammans med socialnämnden påbörja arbetet med att sprida Maria ungdoms verksamhet över staden via mini-marior.

Unga vuxna med etablerat missbruk behöver erbjudas kunskapsbaserad vård- och behandlingsinsatser som är anpassade till deras behov. Unga i riskzon och personer i tidigt skede av missbruk ska erbjudas lättillgängliga insatser.

Allt fler personer med missbruksproblematik får diagnosen neuropsykiatrisk funktionsnedsättning. Stadens socialtjänst ska fortsatt utveckla former för samverkan mellan socialtjänst, beroendevård och psykiatri för att forma insatser till denna målgrupp.

Arbete mot hemlöshet

Arbetet mot hemlöshet är ett prioriterat område i staden. Kommunfullmäktige har antagit ett stadsövergripande program som tydliggör inriktningen för det fortsatta hemlöshetsarbetet i Stockholms stad.

Arbetet mot hemlöshet ska vara långsiktigt och nämnderna ska prioritera förebyggande insatser för att undvika att personer hamnar i hemlöshet, exempelvis genom budget- och skuldrådgivning. Det är viktigt att stadsdelsnämnderna och bostadsbolagen samarbetar för att förebygga vräkningar. Samtliga stadsdelsnämnder ska ha riktlinjer för vräkningsförebyggande arbete. Ett viktigt led i arbetet mot hemlöshet är tillgången till försöks- och träningslägenheter. Boendefrågorna och boendestödsinsatserna ska därför prioriteras. Stadens boendebestånd ska inventeras för att ge flyktingar ett gott mottagande.

Under de senaste åren har en markant ökning skett av antalet personer från andra EU-länder och tredjelandsmedborgare som vistas i Stockholm utan försörjning och boende. Detta kräver omfattande insatser från stadens socialtjänst, bland annat i form av uppsökande verksamhet samt insatser från ideella föreningar som får bidrag från socialnämnden. Projekt Vinternatt ska fortgå och arbetet ska föras i dialog med Stadsmissionen, Frälsningsarmén och andra frivilligorganisationer. Staden ska även tillsätta en samordnare

som arbetar tillsammans med andra myndigheter som bland annat polisen för att utreda misstänkt människohandel och organiserad brottslighet såsom prostitution.

Ensamkommande barn

Ett allt större antal ensamkommande barn söker sig till Sverige och Stockholm. Detta ställer stora krav på stadens insatser och möjlighet att tillgodose behoven för de som placeras i Stockholm för att säkra en snabb integrering. Stockholms arbete och mottagande för ensamkommande barn ska ses över och effektiviseras för att kunna möta dagens utmaningar på bästa möjliga sätt för både de unga och för stadens medarbetare ur ett långsiktigt perspektiv.

För att åstadkomma en rättvisare fördelning av ensamkommande barn mellan stadsdelarna samt en tydligare arbetsfördelning inom socialtjänsten behövs kraftfulla och centralt samordnade stadsövergripande insatser.

Stadens medarbetare ska känna trygghet och ett stöd i det arbete som görs och de ensamkommande ska uppleva Stockholm som en stad där möjligheterna till en god framtid finns. Stadsdelsnämnderna ska tillsammans med socialnämnden, skolnämnden, gymnasienämnden, överförmyndarnämnden, arbetsmarknadsnämnden och stadens bostadsbolag samt andra berörda instanser utveckla rutiner för att säkra mottagande, integration, skolgång och bostäder för ensamkommande barn.

Stadsdelsnämnderna ska tillsammans socialnämnden och andra berörda aktörer arbeta fram rutiner för att säkra överlämning av de stöd och insatser som behövs i de fall familjer till tidigare ensamkommande barn har kommit till Stockholm, så att ingen faller mellan stolarna.

Socialpsykiatri

Stadsdelsnämnderna ska arbeta för att sysselsättningen bland personer med psykisk och neuropsykiatrisk

funktionsnedsättning förbättras. Alternativen behöver anpassas efter individen och därför upparbetas kontakter med företagare i närmiljön för att åstadkomma ett mer varierat utbud. Därmed sprids även kunskap till företagen om vad målgruppen kan bidra med.

Socialnämnden har i samverkan med stadsdelsnämnderna och intresse-/brukarorganisationer tagit fram en handlingsplan för utveckling av socialpsykiatri i staden. Stadsdelsnämnderna ska i samverkan med socialnämnden planera för utbyggnad av boenden för personer med psykisk funktionsnedsättning. Planering och genomförande ska utgå från handlingsplanen för utveckling av socialpsykiatri. Socialnämnden ska tillsammans med stadsdelsnämnderna utreda hur barnens rätt till självbestämmande och integritet kan stärkas inom psykiatri.

Våld i nära relationer

Arbetet mot våld i nära relationer ska prioriteras av samtliga nämnder. Stadsdelsnämnderna ska utveckla rutiner och metoder för att inventera målgrupperna och för att upptäcka våldet och hitta våldsutsatta. Varje stadsdelsnämnd ska ha ett våld i nära relationsteam som även ska vända sig till män. Ett större fokus behöver läggas på att utveckla det preventiva arbetet för att angripa våldets ursprung. Arbetet med ökade insatser till våldsutövare behöver utvecklas. Det ska finnas ett tydligt barnperspektiv i alla utredningar av vuxna som utsätts för våld, alternativt vuxna som utövar våld. Det ska alltid inledas en utredning när socialtjänsten får kännedom om att ett barn lever med våld i nära relation.

Riktade medel för arbetet mot våld i nära relationer baseras idag på fördelningsnyckeln för ekonomiskt bistånd. Fördelning av medel ska istället utgå från en kartläggning av den faktiska omfattningen av våld i nära relationer. Våld i nära relationer är en allvarlig folkhälsofråga som får stora konsekvenser för de drabbade. Alla som utsätts för våld har rätt till lika stöd oavsett inkomst.

Relationsvåldscentrum Sydosts (RVCS) stödverksamhet för personer som varit utsatta för våld samt för personer som har använt våld mot någon närstående, ska centraliseras i syfte att erbjuda stadens invånare tillgång till samma stöd oavsett var i staden de bor.

Barn som drabbats av våld i nära relation ska få möjlighet till Tryggare barn. Metoder som Signs of Safety och Caring Dads kan med fördel användas.

Även män drabbas av våld i nära relationer. Arbetet med våld i nära relationer ska inkludera olika målgrupper och kompetensen kring detta ska stärkas hos berörd personal. Staden ska erbjuda platser på skyddat boende för män. Flera par som är utsatta för hedersrelaterade hot bör ges plats på skyddade boenden. Stockholms stad ska som huvudstad också verka mot regeringen för tryggare och stabilare förutsättningar för kvinnojourer och skyddade boenden med nationellt intag.

Det är av stor vikt att stadsdelsnämnderna, socialnämnden samt skolnämnden och gymnasienämnden utformar regelverk och ekonomiskt stöd på ett sätt som garanterar skolgång eller pedagogisk verksamhet för de barn som tvingas leva under skydd, exempelvis på kvinnojourerna.

Hedersrelaterat våld och förtryck

Origo, det länsgemensamma resurscentret för hedersrelaterat våld och förtryck, ska fortsätta vara ett samlat kunskapscenter för unga. Staden ska verka för att Origos uppdrag utökas till att även arbeta med förebyggande insatser riktade mot unga samt med information och ökad kunskap till relevanta verksamheter som möter unga i sitt dagliga arbete. Origo ska arbeta aktivt för att uppmärksamma de pojkar som tvingas upprätthålla hedersnormer. Fler par som är utsatta för hedersrelaterade hot bör ges plats på skyddade boenden. Riktade stöd ska ges till verksamheter som arbetar för att motverka hedersproblematik.

Våldsbejakande extremism

Stockholms stad ska arbeta enligt de nya stadsövergripande riktlinjerna för våldsbejakande extremism.

Stadsdelsnämnderna får i uppdrag att snarast arbeta fram lokala handlingsplaner. Kontinuerlig avstämning mot aktuellt forskningsläge borde vara grundförfarande.

Ekonomiska bidrag ska fråntas aktörer som upplåter en plattform för våldsbejakande extremism. Bidrag ska följas upp noggrant och utvärderas av den bidragsgivande nämnden.

Community Work

Konceptet Community Work, som innebär en bred samverkan på olika områden med en mängd lokala aktörer, ska initieras i fler stadsdelar. Den typen av samverkan ger en ökad vuxennärvaro i området och skapar förutsättningar för nära kontakt med föräldrar. Det är ett viktigt verktyg för att skapa social trygghet i stadsdelarna.

Kompetensförsörjning

En relativt hög rörlighet bland socialsekreterare och biståndsbedömare har uppmärksammats inom stadens socialtjänst. Den höga rörligheten får effekter på kvalitet, kontinuitet och arbetsmiljö. För att säkerställa en rättssäker myndighetsutövning och trygga en god kompetensförsörjning är det viktigt att såväl socialnämnden som stadsdelsnämnderna erbjuder nya medarbetare en gedigen introduktion och stöd till medarbetare med kort erfarenhet i form av handledning och mentorskap.

Kommunstyrelsen har i samråd med socialnämnden och stadsdelsnämnderna haft i uppdrag att ta fram förslag på ett introduktionsprogram för socialsekreterare och biståndsbedömare samt förslag på hur handledning/mentorskap för medarbetare med kort erfarenhet kan genomföras. Detta arbete ska fortsätta under 2017 och implementeras tillsammans med utvecklandet av karriärtjänsten för socialsekreterare. Chefer har en viktig roll i

arbetet för att säkerställa en rättsäker myndighetsutövning och en god arbetsmiljö. Chefer behöver goda kunskaper om de krav arbetsgivarrollen ställer. Därför ska kommunstyrelsen i samråd med socialnämnden arbeta stadsövergripande med ledarutvecklingsprogram inom socialtjänsten.

Evidensbaserade metoder

evidensbaserade Arbetssätten ska baseras på aktuell forskning och beprövad erfarenhet. Arbetet inom individ- och familjeomsorgen bedrivs alltmer utifrån kunskapsbaserade metoder, aktuell forskning samt resultatbaserat arbetssätt. Utvecklingen behöver fortsätta men arbetet och metoderna behöver framförallt också noga dokumenteras, följas upp och utvärderas för att kunna sprida erfarenheter och goda exempel inom staden.

Utbildningssatsning

I socialnämndens budget ingår medel för utbildningsinsatser för verksamhetsområdet individ- och familjeomsorg som ska användas till utbildningsinsatser inom bas- och specialistnivå. Prioriterade områden är samverkansfrågor, barnperspektiv, MI (motiverande samtal), utförardokumentation och bemötandefrågor i det sociala arbetet.

Stadsmiljöverksamhet

Stadsmiljöverksamheten i Skärholmen har god kvalitet. Ofta också snabba åtgärder vid problem.

Ekonomiskt bistånd

Stadsdelsnämnderna ansvarar för myndighetsutövning gentemot enskilda medborgare som ansöker om ekonomiskt bistånd enligt socialtjänstlagen. Dessutom ansvarar

stadsdelsnämnderna för insatser för att den enskilde ska bli självförsörjande.

Stadens arbete med ekonomiskt bistånd ska utgå från ett tydligt barnperspektiv. Ett viktigt syfte med det utvecklingsarbete som bedrivits inom det ekonomiska biståndet är att samtliga stadsdelsnämnder ska använda evidensbaserade instrument för bedömning både vid nybesök samt vid långvarigt behov av ekonomiskt bistånd. Målsättningen med arbetet är att, vid sidan om att säkerställa ett kortvarigt ekonomiskt stöd till de som uppfyller socialtjänstlagens krav, minimera antalet bidragsberoende Skärholmsbor. Erfarenheten visar att förstärkt handläggning inom ekonomiskt bistånd för att förstärka arbetet med initial och fördjupad bedömning har positiv effekt. I framtiden kommer det ställas krav på en förmåga till ökad – i huvudsak digital – förmåga till samverkan med andra myndigheter och inte minst Försäkringskassan. Kompetens för att klara denna samverkan måste säkerställas och kan enklare ske i större organisationer än mindre.

Bidragssystemen ska ge alla en grundläggande trygghet under perioder man inte kan arbeta och försörja sig själv. Samtidigt måste arbetet med att främja rehabiliterande insatser för mottagare av ekonomiskt bistånd utvecklas och drivkrafter för att arbeta stärkas för att inte riskera att förpassa människor i ett livslångt utanförskap och bidragsberoende. Mot bakgrund av detta ska ett bidragstak i försörjningsstöd av arbetsmarknadsskäl införas. Socialnämnden får i uppdrag att komplettera riktlinjerna för ekonomiskt bistånd i detta syfte.

Det finns skäl att utveckla arbetet med att främja rehabiliterande insatser för mottagare av ekonomiskt bistånd, för att få tillbaka människor i arbete och minska biståndsbehovet.

Genom Jobbtorg Stockholm ska alla som idag är beroende av ekonomiskt bistånd på grund av att de är arbetslösa garanteras en snabb individuell bedömning och en aktivitetsplan.

Arbetsmarknadsåtgärder

Stadsdelsnämnderna ansvarar för att erbjuda ungdomar feriearbeten. Stadsdelsnämnderna ska aktivt stödja arbetsmarknadsnämnden i arbetet med arbetsmarknadsåtgärder vilket omfattar ett ansvar för att bereda platser för praktiktillfällen och för offentligt skyddade arbeten samt andra insatser som syftar till att den enskilde ska bli självförsörjande.

Stockholms stad ska verka för att förbereda och rusta fler för det första jobbet och vara en region som drar till sig människor från andra delar av Sverige och världen, öppen för den mångfald av kulturer som det innebär. Den som kommer till Stockholm från ett annat land ska få en snabb introduktion där staden samarbetar med föreningar och arbetsliv för att människor ska lära sig ett nytt språk, en ny kultur och hitta ett nytt arbete.

Ansvar för verksamheten flyttas från stadsdelsnämnderna till arbetsmarknadsnämnden avseende arbetsmarknadsinsatser för personer som står längre ifrån arbetsmarknaden. För att möta behovet från stadsdelsnämnderna och effektivisera resursutnyttjandet utvidgas Jobbtorg Stockholms uppdrag till att även omfatta grupper som behöver arbetsträning eller annan arbetsmarknadsinsats parallellt med sociala stödinsatser av olika slag. Förslaget innebär att ansvaret för stadens arbetsmarknadsinsatser samlas hos arbetsmarknadsnämnden. Förändringen medför ökad enhetlighet, det blir lättare att säkerställa att alla erbjuds samma typ av insatser oavsett vilken i stadsdel man bor, förbättrade förutsättningar för att skapa en kedja av insatser mellan



arbetsmarknadsverksamheterna och jobbtorgen vilket motverkar risken att sökanden får upprepa samma insatser. Sökanden kan erbjudas ett större utbud av insatser för arbetsförberedelse genom att de ges tillgång till stadens alla arbetsmarknadsinsatser. Samverkan med Arbetsförmedlingen underlättas eftersom det kan ske via en ingång.

Demokratifrågor

Skärholmen har under ca två år arbetat med en Demokratisberedning som bestått av både politiker och föreningslivet. Vi kan konstatera att den gruppen inte fungerar och är dåligt utnyttjande av resurser. Vi föreslår därför en nedläggning av beredningen.



Bilaga 2: Förslag till beslut, Liberalerna

Skärholmens stadsdelsnämnd
2016-12-15

Ärende
Verksamhetsplan 2017
Jan Jönsson m fl (L)

Förslag till beslut

1. Att avslå stadsdelsförvaltningens förslag till beslut.
2. Att uppdra åt stadsdelsförvaltningen att återkomma med förslag till verksamhetsplan i enlighet med vad som nedan sägs.
3. Att anföra följande:

Vi värnar välfärdens kärna

Liberalerna vill göra satsningar på välfärdens kärnverksamheter. Vi prioriterar satsningar som gör konkret skillnad för stadsdelens invånare, inte minst för dem som allra mest behöver samhällets hjälp och stöd, framför majoritetens symbolpolitik. I Skärholmen liksom i övriga staden står vi inför stora utmaningar att klara välfärden. Det är det viktigaste uppdraget som invånarna gett oss förtroendevalda.

Det är anmärkningsvärt att stadsdelsförvaltningens administration ges utökade resurser med 1,8 mkr (motsvarande en höjning av anslaget med 5,2 %), samtidigt som verksamhetsområdena förskola, funktionsnedsättning och stadsmiljö får sina anslag minskade med 14,1 mkr

(motsvarande – 2,7 %). Totalt minskar stadsdelsnämndens anslag med 22,1 mkr (-1,9 %). Verksamhetsplanen för 2017 präglas av ambitionshöjningar, i text, men inte i reella pengar.

Ingen politiker kommer undan kravet på prioriteringar, men den rödgröna majoriteten i Skärholmen gör sitt bästa för att inte låtsas om detta. De har sitt fokus på allehanda kringaktiviteter och att fostra invånare och personal i kommunens verksamheter i antirasism, genus, normkritik, feminism och antidiskriminering. Liberaler har under århundraden kämpat för mänskliga rättigheter och mot diskriminering och intolerans och vi anser självklart att all kommunal verksamhet och verksamhet som finansieras av staden ska präglas av tolerans och jämlikhet i mötet med invånarna. Men majoriteten försämrar i flera avseenden välfärdsinsatser för invånare med behov av stöd och hjälp till förmån för kostsamma och sannolikt ineffektiva upplysnings- och utbildningsprojekt. Vi ser bl a med stor oro på besparingarna inom LSS och hemtjänsten, kvaliteten inom förskolan och socialtjänstens insatser för barn och unga.

För oss liberaler kommer kvalitet och valfrihet för individen alltid före driftsform. Den rödgröna majoritetens ambition att återta välfungerande och populära verksamheter som drivs av fristående anordnare till kommunen är inte att sätta brukarnas och skattebetalarnas behov främst.

Liberalernas förslag i sammanfattning:

- Taken på 14 respektive 18 barn per grupp inom förskolan ska hållas.
- Satsningar på höjd schablon och höjda löner för förskollärare.
- Nej till förskola på heltid för barn till föräldrar som är föräldralediga med yngre syskon.
- Värna föräldrarnas rätt att själva välja vilken förskola barnet ska gå i.



- Alla barn ska kunna få en förskoleplats i sitt närområde och barnomsorgsgarantin ska hållas.
- De ganska få familjer i Skärholmen som behöver barnomsorg kvällar, nätter och helger ska även i fortsättningen för barnens skull få omsorgen i hemmet.
- Nej till nya förslag från majoriteten att återkommunalisera fritidsverksamheten.
- Medel för ”demokratiutveckling” omdisponeras till satsningar inom skolan och socialtjänsten. Demokratiberedningen avskaffas.
- Hemtjänstpengen höjs mer än i majoritetens förslag.
- Personer över 85 år som så önskar ska ges plats på servicehus eller vård- och omsorgsboende, med början 1 juli 2017.
- Beslut om avslag gällande servicehus och vård och omsorgsboende ska godkännas av stadsdelsnämndens sociala delegation.
- Stadsdelsnämnden ska ta fram en plan för hälsofrämjande och förebyggande insatser för äldre.
- Majoritetens krav på effektivisering inom LSS – i realiteten besparingar - ska tas bort.
- Mer pengar för att upprätthålla god kvalitet i stadsdelsnämndernas egen regi-verksamhet när regeringens låga uppräknings av assistansersättningen (LSS) hotar kvaliteten.
- Lönen för de socialsekreterare som arbetar med barn- och ungdomsärenden bör höjas med i genomsnitt 1500 kr/månad i ett första steg.
- En kompetensutvecklingspeng till varje socialsekreterare.
- + 15 mnkr till stadsdelsnämndernas arbete mot hedersvåldet.
- + 10 mnkr till stadsdelarna till en särskild satsning för att förbättra såväl den sociala som den fysiska tryggheten.
- Alla barnfamiljer med försörjningsstöd ska kunna ansöka om att avgiften för kulturskola, idrottsförening eller annan regelbunden fritidsverksamhet ska ingå i biståndet.

- Värna de obligatoriska föräldrasamtal som ska hållas senast efter 24 timmar när en påverkad minderårig påträffats av polis eller socialtjänst eller när en ungdom anmäls för brott.
- Mottagare av ekonomiskt bistånd i Stockholms stad få undanta 40 procent av arbetsinkomster vid bedömning av biståndsbehovet.
- Fältassistenter måste snarast återfå full styrka och de måste vara utbildade socionomer.
- Unga vuxna, som själva bär ansvaret för sin försörjning, ska inte konkurrera med ungdomar om de sommarjobb som staden anordnar.

Demokrati och integration

Vi anser att en ambition för ökad integration ska vara att föra ytterstad och innerstad närmare varandra, t ex genom att stimulera skärholmsborna till att ta del av kulturupplevelser i hela staden. Alla kan inte få sina individuella behov och intressen tillgodosedda inom stadsdelen, det visar inte minst att så många utnyttjar möjligheten att välja skola och vårdcentral utanför Skärholmen. Det är mycket viktigt att det tillskapas fler arbetsplatser i Skärholmen, t ex genom att kommunala förvaltningar och bolag flyttar ut till ytterstaden för att människor ska röra sig i bägge riktningarna. Det gynnar inte integration och utvecklingen att, som majoriteten, söka samarbete mellan förorterna istället för att se hela staden som också våra invånares intresse.

Vi anser att det inte är en kommunal uppgift att lägga sig i föreningslivet genom att tillskapa en paraplyorganisation för föreningar, driva fram nya föreningar och finansiera lokaler för vuxna invånare. Det handlar om prioriteringar och vi lägger hellre pengarna på att förbättra välfärden och den kommunala servicen till invånarna.

Majoritetens idé om en s k medborgarbudget är i själva verket motsatsen till utveckling av den lokala demokratin. Är det demokratiskt att bara den som kan och vill engagera sig, gå på möten eller svara på enkäter, ska få bestämma över våra skattepengar? Eller är det förtroendevalda i kommunen och stadsdelen som utsetts att representera invånarna och fatta beslut som ska ta det ansvaret? För med rätten att fatta beslut följer också ett ansvar för följderna. Det ska vara tydligt för invånarna vem som kan utkrävas ansvar. Det kommer sannolikt dessutom att innebära krävande administrativa processer att få fram någon slags ”medborgarvilja”.

Demokratiberedningen avskaffas. Den har ett uppdrag som blivit alltmer otydligt, onödigt och har hittills inte på något sätt bidragit till demokratiutvecklingen i stadsdelen. Det har också blivit allt tydligare att representanterna från civilsamhället, som var tänkt att utgöra det viktiga fundamentet för beredningens arbete, inte närvarar på mötena. På senare tid har inte ens majoritetspartiernas egna representanter varit närvarande i särskilt stor utsträckning. Vi satsar de frigjorda resurserna på insatser till människor med funktionsnedsättning enligt LSS.

Förskoleverksamhet

Det liberala Stockholm ska vara den öppna världsstad där varje ung människa får chansen att utvecklas och välja hur livet ska se ut. I förskolan ska varje barn kunna utvecklas och växa, oavsett förutsättningar hemifrån. Under de två gångna mandatperioderna har förskolan varit en av stadens mest uppskattade verksamheter, med några av landets minsta barngrupper, genomgående en hög kvalitet och en stor mångfald i pedagogiska inriktningar. Detta måste värnas, samtidigt som det blir enklare för föräldrar att välja förskola och att vara trygga med att förskolan håller en hög kvalitet

För många barn är förskolan starten på det livslånga lärandet. Allra viktigast blir förskolans verksamhet för de barn som till exempel inte har med sig det svenska språket hemifrån. Förskolan ska bidra till att alla barn får stifta bekantskap med böcker och läsning, med matematik och naturkunskap. **Vi kräver att taken på 14 respektive 18 barn per grupp ska hållas.** De låga påslagen från den rödgrönrosa majoriteten på förskolepengen riskerar att leda till större barngrupper.

I Liberalernas Stockholm håller förskolan, kommunal såväl som fristående, hög kvalitet, är trygg, och har ett genomtänkt pedagogiskt fokus. Dessvärre kommer majoritetens otillräckliga schablonökningar inte att underlätta rekryteringen av fler förskollärare, något som är särskilt viktigt i Skärholmen med låg andel förskollärare. Höjda löner för förskollärarna är en förutsättning för att fortsätta höja kvaliteten i förskolan. I **Liberalernas budgetförslag gör vi satsningar på höjd schablon och höjda löner för förskollärare.** Dessa medel är öronmärkta och kan inte användas till annan verksamhet i stadsdelen.

För att inte urholka förskolans kvalitet, försvåra schemaläggning och organisation, eller leda till större barngrupper, **säger vi nej till ofinansierad förskola på heltid för barn till föräldrar som är föräldralediga med yngre syskon.** Barn till föräldrar som är föräldralediga ska dock även i fortsättningen ha rätt till förskoleplats 30 timmar i veckan.

Föräldrar och barn ska erbjudas valfrihet, mångfald och en förskola i världsklass. **Rätten att själv välja vilken förskola barnet ska gå i ska värnas.** Fristående alternativ ökar den pedagogiska mångfalden och föräldrarnas valfrihet.

Antalet barn i förskoleåldern förväntas på sikt öka i Skärholmen. Förskoleutbyggnaden måste fortsätta i takt med att stadsdelen växer. Vid planeringen av nya bostäder måste stadens centrala förvaltningar prioritera förskoleutbyggnad. Förskolor, skolor och kollektivtrafik ska planeras in från

början när staden bygger nya bostadsområden. Staden ska hålla fast vid det så kallade förskoletalet vid planering av nya bostäder. **Alla familjer ska kunna få en förskoleplats i sitt närområde och barnomsorgsgarantin ska hållas.**

Vi säger nej till majoritetens förslag att barnomsorg på obekväm arbetstid ska bedrivas i förskolans lokaler. **De ganska få familjer i Skärholmen som behöver barnomsorg kvällar, nätter och helger ska även i fortsättningen för barnens skull få omsorgen i hemmet.**

Verksamhet för barn, kultur och fritid

I det liberala Stockholm har alla barn rätt till en trygg uppväxt under goda levnadsvillkor. Verksamhet i både kommunal och i fristående regi som ger unga i Stockholm tillgång till ett stimulerande utbud av fritidsaktiviteter ska värnas och utvecklas. Fryshusets verksamhet i Skärholmen håller hög kvalitet och är i ständig utveckling. **Liberalerna kommer att gå emot nya försök från majoriteten att återkommunalisera fritidsverksamheten.**

Fältassistentverksamheten var under många år en av stadsdelens viktigaste förebyggande insatser och känd i hela Stockholms län. Det är tragiskt att se hur verksamheten har tillåtits förfalla under det rödgrönrosa styret. Idag finns nästan inga fältassistenter kvar. **Liberalerna anser att det är viktigt att fältassistenterna snarast återfår full styrka och att de även är utbildade socionomer.**

Det lokala föreningslivet och andra aktörer ska ha goda möjligheter att erbjuda verksamheter för barn och unga i samverkan med stadsdelen. El Sistema är ett utmärkt exempel på när det fungerar som bäst, och det är också en viktig insats

för integrationen. Det är angeläget att ta särskild hänsyn till behoven hos barn och ungdomar med funktionsnedsättning.

Majoriteten har under detta område anslagit 40 mnkr för demokratiutveckling och utvecklingsprogram i staden. Vi ser en stor risk att de försvinner i byråkrati, olika samordnartjänster och diverse projekt som inte gör någon meningsfull skillnad för barn och unga i Stockholm.

Liberalerna föreslår att pengarna istället används för att finansiera satsningar inom skolan och socialtjänsten som tydligare kommer barn och unga till del.

Liberalerna anser inte att det är en kommunal uppgift att stärka ”unga vuxnas organisering”. (sid 13). Det är anmärkningsvärt att majoriteten anser att stadsdelen ska ta ansvar för vad vuxna människor ska göra på sin fritid och styra och ställa med vuxna väljares politiska engagemang.

Det är viktigt att de utbildningar inom antirasism, genus, normkritik, feminism och antidiskriminering som genomförs i förvaltningens verksamheter hålls partipolitiskt och partiideologiskt neutrala och att alla unga ges möjlighet till individuella ställningstaganden. Unga som har andra värderingar än de den rödgrönrosa majoriteten står för måste ges utrymme att uttrycka sina uppfattningar utan att marginaliseras.

Det är bra att majoriteten nu efter två år backar och återinrättar en beredning för Barn och ungdomsfrågor. Denna beredning togs bort i samband med att den rödgröna majoriteten tillträdde i Skärholmen, helt utan förankring i övriga nämnden.

Äldreomsorg

I Liberalernas Stockholm är vi individer hela livet. Även när vi behöver stöd och hjälp från andra har vi rätt till respekt för våra behov, våra livsval och våra intressen.

I vårt Stockholm är det alltid den enskilde medborgaren som bestämmer över sitt liv, inte politikerna. Liberalerna försvarar äldres rätt att välja, medan majoriteten vill inskränka valfriheten. Lagen om valfrihetssystem (LOV) är en förutsättning för fungerande valfrihet och lika villkor för mindre aktörer, och ska finnas kvar. Valfrihet ska införas för servicehus.

Äldreomsorgen ska hålla hög kvalitet. De äldre ska kunna känna sig trygga och omsorgen ska uppfylla deras behov och ta hänsyn till deras önskemål. Det är viktigt att äldre bemöts med respekt för sin värdighet och sina livsval och att de ges möjlighet att påverka sin egen livssituation och omsorg. Kontinuiteten i äldreomsorgen är mycket viktig. Det är positivt att det i förslaget till verksamhetsplan nu finns ett mål för antalet personer som en brukare möter i hemtjänsten.

Ibland framstår det som att hög kvalitet inom äldreomsorgen endast är en fråga om pengar. Det stämmer inte. Det krävs också ett flexibelt ledarskap, en tydlig värdegrund och en effektiv administration. Men kvalitet förutsätter också ekonomiska resurser. Med mer resurser kan personaltätheten öka och större satsningar göras på kompetensutveckling och vidareutbildning. Fler kan motiveras att stanna i yrket längre. **Vi höjer därför hemtjänstpengen mer än i majoritetens förslag.**

I dagsläget finns det lediga platser på servicehusen, samtidigt som 43 procent av de sökande fick avslag, enligt siffror från 2015. Det är inte acceptabelt. **Personer över 85 år som så önskar ska ges plats på servicehus eller vård- och omsorgsboende, med början 1 juli 2017.**

Fullmäktige har antagit nya riktlinjer som förtydligar att ålder och ensamhet ska tillmätas större betydelse vid bedömningen av behov av särskilt boende. De nya riktlinjerna har dock inte fått någon verklig effekt. Därför ska delegationen till stadsdelsförvaltningarnas tjänstemän att besluta om avslag på

ansökningar om plats på servicehus eller vård- och omsorgsboende dras in. **Vi föreslår att beslut om avslag ska godkännas av stadsdelsnämndens sociala delegation.**

Äldre som har omfattande behov av hemtjänst och som vill flytta till vård- och omsorgsboende ska alltid få möjlighet att göra det om det inte medför några extra kostnader för stadsdelsnämnderna.

Rehabiliterande och hälsofrämjande insatser ska vara ett prioriterat område. Att kunna komma ut från sin bostad är mycket betydelsefullt. **Vi föreslår att stadsdelsnämnden tar fram en plan för hälsofrämjande och förebyggande insatser för äldre** och i samverkan med äldregruppen ta del av forskning på detta område.

Stadsdelens öppnaverksamheter för äldre ska hålla öppet även under sommar och storhelger. Det är just på sommaren, när släkt och vänner är bortresta, som man har störst behov av att kunna träffa andra.

Stöd och service till personer med funktionsnedsättning

I Liberalernas Stockholm ska alla människor tillförsäkras integritet, självbestämmande och delaktighet oavsett om de har en funktionsnedsättning eller inte. Personer med funktionsnedsättning ska, så långt det är möjligt, ha samma möjligheter som alla andra att leva ett självständigt liv med arbete eller studier.

Majoriteten höjer schablonen men lägger samtidigt ett generellt besparingsbeting vilket gör att höjningarna blir mycket små i verkligheten. Liberalerna anser till skillnad från majoriteten att ambitionsnivån i arbetet med personer med funktionsnedsättning måste öka och **vi föreslår därför att**

kravet på effektivisering – i realiteten besparingar - ska tas bort. Vi önskar till nämnden återkommande analyser och genomgångar av hur majoritetens besparingar påverkar LSS-insatserna i vår stadsdel.

Liberalerna värnar den personliga assistansen. Vi föreslår mer pengar för att upprätthålla en god kvalitet i stadsdelsnämndernas egen regi-verksamhet när regeringens låga uppräknings av assistansersättningen hotar kvaliteten.

Rätten att välja boende, daglig verksamhet, hemtjänst, ledsagning, avlösning, korttidstillsyn och personlig assistans ska värnas. Stadsdelarna bör kunna konkurrera om driften av upphandlad verksamhet, men ideologiskt motiverade återkommunaliseringar av välfungerande verksamheter ska inte förekomma.

Stockholm ska vara världens mest tillgängliga huvudstad. Staden ska fortsätta sitt arbete med att avskaffa kvarstående enkelt avhjälpta hinder och för att öka tillgängligheten i samhället för människor med funktionsnedsättning. Vi välkomnar att det planeras för en parklek som ska vara tillgänglig även för barn med funktionsnedsättningar.

Det behövs fler bostäder för personer med fysisk och psykisk funktionsnedsättning. Det är framför allt viktigt att gruppboende för personer med funktionsnedsättning i ett tidigt skede planeras in när nya bostäder byggs. Det är också viktigt att de får en hyresnivå som de boende förmår betala.

Individ- och familjeomsorg inklusive socialpsykiatri

I Liberalernas Stockholm har alla barn samma rätt till en trygg uppväxt utan hot, fattigdom eller övergrepp, och samma

möjligheter att kunna skapa sig en bra framtid. Tidiga insatser för utsatta barn är av central betydelse. Alla inblandade aktörer ska arbeta tätt tillsammans för att förebygga att barn och vuxna far illa och reagera snabbt och effektivt om det ändå sker. Stadsdelsnämnderna ska fortsatt beakta barnperspektivet och säkerställa barnens rättigheter i enlighet med FN:s barnkonvention.

Personalomsättningen bland socialsekreterare inom den sociala barn- och ungdomsvården är hög i många stadsdelar, även hos oss i Skärholmen. Nyanställda socialsekreterare har fått ta ansvar för ett stort antal krävande ärenden utan tillräcklig handledning eller möjlighet till kollegialt lärande. Insatser för att förbättra situationen har gjorts men de räcker inte. Det krävs ett genomgripande lyft av socialsekreterarnas situation, där hela arbetssituationen och arbetsmiljön måste förbättras. Socialsekreterarna måste få större möjlighet att göra karriär inom sitt yrke, vi vill se samma utveckling för dem som för lärarna med deras förstelärartjänster.

Liberalerna anser att lönen för de socialsekreterare som arbetar med barn- och ungdomsärenden bör höjas med i genomsnitt 1500 kr/månad i ett första steg.

Möjligheter till kompetensutveckling och vidareutbildning är avgörande för god kvalitet och för att staden ska vara en attraktiv arbetsgivare. **Vi föreslår en kompetenspeng för varje socialsekreterare.**

Allt fler socialsekreterare utsätts idag för hot. Detta är oacceptabelt och måste tas på största allvar. Stadsdelsnämnden ska ha strategier för att stödja personal som utsätts.

Insatser för kvinnofrid och arbetet mot våld i nära relationer ska fortsatt prioriteras av samtliga nämnder. Ambitionsnivån i arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck måste höjas. **Vi föreslår att sammanlagt 15 mnkr anslås till stadsdelsnämndernas arbete mot hedersvåldet.** Pengarna ska gå till fortbildning av personal, ökade möjligheter till

samverkan mellan stadsdelarnas socialtjänst, Origo, skola, civilsamhälle och polis, mer resurser för socialtjänstens arbete i främsta linjen, samt utvärdering av genomförda insatser.

Alla som behöver budget- och skuldrådgivning ska bli erbjudna ett personligt möte. Det är särskilt viktigt att familjer med barn snabbt erbjuds rådgivning. Inga barnfamiljer ska behöva vänta mer än en vecka på att få sitt första budget- och skuldrådgivningssamtal, och hyresrådgivare ska införas i alla stadsdelar.

Barn och ungdomar i familjehem är en högt prioriterad målgrupp. Den som engagerar sig som förälder i ett familjehem ska erbjudas ett starkt stöd från socialtjänsten. Rekrytering av bra familjehem för ensamkommande flyktingbarn och flyktingungdomar är prioriterad och ska fortsätta.

Kvalitetssäkringen av placeringar av barn utanför det egna hemmet måste fortsatt vara ett prioriterat område. Alla barn har rätt att komma till ett hem som förmår ge dem en bra uppväxt. Antalet placeringar av ensamkommande flyktingbarn har ökat kraftigt och stadsdelsnämnderna har en mycket viktig uppgift i att följa upp kvaliteten i dessa hem. Barn som placerats hos närstående har samma rätt till en god uppväxtmiljö som andra barn och kvaliteten i dessa placeringar ska särskilt säkras.

Det är viktigt att familjehem har kompetens att bemöta barn som placerats på grund av hedersproblematik i det ordinarie hemmet.

Vi värnar de obligatoriska föräldrasamtal som ska hållas senast efter 24 timmar när en påverkad minderårig påträffats av polis eller socialtjänst eller när en ungdom anmäls för brott. Vi saknar skrivningar om detta i föreliggande förslag. Vi efterlyser också det

utredningscentrum – samarbete mellan polis, socialtjänst och åklagare - som tidigare funnits för unga i vår stadsdel.

De elever som har de sämsta förutsättningarna hemma ska ha bäst förutsättningar i skolan. Skolan är den viktigaste skyddsfaktorn för barn som far illa. För att uppmärksamma barns behov samarbetar skolan enligt de samverkansöverenskommelser som finns mellan stadsdelsnämnderna och skolan. Stadsdelsnämnden ska se till att samverkansöverenskommelserna hålls aktuella och verka för att fler friskolor deltar i samverkan.

Stadsdelsnämnden ska ha beredskap för att samverka med stadens bostadsbolag för att förebygga äldres hemlöshet. Innan vräkning kan ske av en person över 75 år ska socialtjänsten göra en genomgång av personens ekonomi och se om det finns sätt att komma till rätta med hyressituationen.

Stadsmiljöverksamhet

I Liberalernas Stockholm trivs folk i sin vardag. Att få bo och röra sig i levande, trygga och välskötta stadsmiljöer ger många frihetsdimensioner i livet. Vi är övertygade om att det de som bor i en stadsdel som vet bäst vad de vill ha och behöver och därför ska stadsdelsnämnderna ha möjlighet att göra sina egna prioriteringar inom stadsmiljöområdet.

Stockholm är en av världens vackraste storstäder med en unik kombination av storstadens puls och naturens lugn. Här finns en mångfald av attraktiva stadsmiljöer med egna identiteter, som skapar möjligheter för stockholmarna att välja vilken del av staden som passar ens egen livssituation och livsstil. Gemensamt för stadens alla stadsmiljöer ska vara att de är rena, snygga och trygga.

Det är viktigt att också stadsdelsnämnderna arbetar övergripande kring trygghetsfrågorna, och lär av varandras

goda exempel. Arbetet ska bedrivas i nära samarbete med föreningar, polis, brandförsvaret, fastighetsägare och föräldrar. **Liberalerna tilldelar stadsdelsnämnderna 10 mnkr i en särskild trygghetssatsning för att förbättra såväl den sociala som den fysiska tryggheten.** Kommunstyrelsen ska bistå stadsdelsnämnderna i detta arbete. Vi instämmer i prioriteringen av trygghetsinsatser i Vårberg.

Stockholm ska vara klotterfritt och det ska vara rent och städat på allmänna platser såsom gator, torg och parker. Det är viktigt att stadens klottergaranti fungerar i praktiken, vilket innebär att klottersanering ska ske inom 24 timmar efter anmälan. Den nuvarande majoriteten avskaffade den tidigare garantin för tömning av papperskorgar inom 24 timmar och vi vill återinföra den igen. Medborgarna i staden ser ingen skillnad på klotter på en kommunal eller privatägd fastighet därför ska även privata fastighetsägare kunna ansluta sig till 24-timmarsgarantin.

I arbetet med att göra Stockholm tillgängligt för alla har stadsdelsnämnderna ett viktigt ansvar. Tillgänglighetsfrågorna ska vara en naturlig beståndsdel i den dagliga verksamheten.

Lekplatser ska utformas så att barn med funktionsnedsättning kan använda dem och vid renovering ska hänsyn tas till tillgänglighetsskapande åtgärder. Vi välkomnar den föreslagna parkleken för barn med funktionsnedsättning. Parkvägar och parkbänkar ska tillgänglighetsanpassas. Arbetet med att rusta upp och tillgänglighetsanpassa stadens badplatser ska fortgå. Trappor ska vid upprustning kompletteras med ledstänger, barnvagnsrampor och kontrastmarkering.

Ekonomiskt bistånd

I Liberalernas Stockholm har så många personer som möjligt ett jobb att gå till. Att kunna försörja sig själv ger trygghet och frihet att växa.

Det ekonomiska biståndet ska vara en utväg för att hjälpa den som under en viss tid i livet inte har några andra medel till sin försörjning. Inriktningen för politiken är att människor ska gå från bidrag till självförsörjning. En grundläggande prioritering måste vara barns lika rätt till en god uppväxt oavsett familjens omständigheter.

Den politik som Liberalerna och Alliansen bedrev för att hjälpa människor till självförsörjning fortsätter att ge resultat. Antalet hushåll som tar emot ekonomiskt bistånd har fortsatt att sjunka under året, vilket självfallet är glädjande. Det är viktigt att stadsdelsnämnderna fortsätter att arbeta för att leda människor från bidrag till arbete.

Möjligheten att utöva idrott och delta i kultur är en skyddsfaktor för barn som växer upp i utsatta familjer. Den rödgröna regeringen har beslutat att avskaffa fritidspengen för barnfamiljer som tar emot ekonomiskt bistånd. Istället avsätts samma belopp till en höjning av riksnormen för barnfamiljer. Detta räcker inte i alla lägen för kostnaden för avgift och utrustning i en idrottsverksamhet, i synnerhet inte för äldre barn som har större merkostnader för sitt idrottande.

Staden bör utforma den lokala normen så att alla barn kan delta i fritidsaktiviteter. **Vi föreslår att alla barnfamiljer med försörjningsstöd ska kunna ansöka om att avgiften för kulturskola, idrottsförening eller annan regelbunden fritidsverksamhet ska ingå i biståndet.**

Sedan 1 juli 2013 gäller nya regler för så kallad jobbstimulans, enligt vilka mottagare av ekonomiskt bistånd får undanta 25 procent av eventuella arbetsinkomster vid bedömning av biståndsbehovet. **För att ytterligare stärka incitamenten att gå från bidrag till arbete ska mottagare av ekonomiskt bistånd i Stockholms stad få undanta 40 procent av arbetsinkomster.**

Stockholms stad som arbetsgivare

Hög kvalitet i stadsdelens service till invånarna är beroende av kompetenta chefer och medarbetare som trivs på jobbet och har tillräckligt stöd för att klara av sina ofta krävande uppdrag. Vi ser gärna höga ambitioner för att nå dessa mål. Vi ställer oss därför frågande till att målet gällande sjukfrånvaron är satt till att bli så mycket som (max) 8,2%, att målet för andelen medarbetare som ser fram emot att gå till jobbet är endast 75% och målsättningen att bara 78% av medarbetarna på en enhet ska uppleva att de inte är diskriminerade. Det sistnämnda innebär faktiskt acceptans för att så mycket som 22% av medarbetarna kan känna sig diskriminerade på arbetsplatsen. Det borde få den politiska majoriteten att reagera, utifrån deras stora fokus på mänskliga rättigheter och frihet från diskriminering för alla i stadsdelen.

Arbetsmarknadsåtgärder

Att få in en första fot på arbetsmarknaden, och få erfarenhet och referenser, är ett viktigt steg i arbetslivet. Staden ska fortsätta erbjuda ungdomar i Stockholm feriearbeten under både sommar- och vinterferier samt på helgerna. Feriearbetande ungdomar ska kunna erbjudas arbete utanför den egna stadsdelen. I synnerhet viktigt är att stadsdelen arbetar för att ge ungdomar med funktionsnedsättning jobb utifrån vars och ens behov och förutsättningar.

Den styrande majoriteten har ökat antalet sommarjobb, men samtidigt utökat målgruppen till att även omfatta 18-åringar. Resultatet har blivit att fokus har skiftat från kvalitet till kvantitet, och att mindre tid har gått till att ge sommarjobb åt de målgrupper som verkligen behöver det. Det är inte rimligt att **unga vuxna, som själva bär ansvaret för sin försörjning, ska konkurrera med ungdomar om de sommarjobb som staden anordnar.**



Nämnden ska samverka med det privata näringslivet för att företag ska ta emot fler feriearbetande ungdomar.

Vi hänvisar i övrigt till Liberalernas budgetreservation i kommunfullmäktige.

Bilaga 3: Ersättaryttrande, Centerpartiet

Skärholmens Stadsdelsnämnd 2016-12-15

Ärende

Verksamhetsplan 2017

Erik Sihlberg (C)

Ersättaryttrande

- Jag hänvisar till Centerpartiets budgetförslag 2017 i fullmäktige, och anför därutöver följande:

Det är inte helt lätt att inleda ett budgetarbete och utforma en verksamhets plan utifrån den sittande majoritetens övergripande mål, men på ett generellt plan kan vi konstatera följande: Med en historiskt hög stadsbudget så blir effekten i kärnverksamheterna ändå minimal eftersom de ökade medlen sprids ut över olika ideologiskt drivna kringverksamheter. Centerpartiet ser en annan väg framåt för Stockholm och Skärholmen där kärnverksamheterna prioriteras, och där vi ändå kan sänka skatten med 55 öre. Istället för att de att de skattebetalande invånarna som nu får prioritera allt hårdare, så skulle istället staden få fokusera på det som är viktigt och lämna tillbaka makt och initiativ till medborgarna.

Centerpartiet vill se en stad som fokuserar på att underlätta för näringsliv och byggherrar - ofta finns en förbättringspotential i att helt enkelt inte stå i vägen. Vi vill också se en stad som fokuserar på det som är viktigt och som medborgarna inte kan sköta själva, en stad som värnar den representativa demokratin, och som hushåller med skattebetalarnas pengar. Kommissioner, nya kanslier och luddiga mål är rena antitesen till detta förhållningssätt. Stockholm kan bättre. Skärholmen kan bättre!

Förskoleverksamheten

Förskoleverksamheten måste bli bättre på att servera kvalitativ mat, och Centerpartiet ser även att maten kan vara en viktig



del i pedagogiken. Förutom mer pengar till klimatsmart mat så föreslår vi därför satsningar på kolonilotter för förskolebarn. Därtill föreslår vi satsningar på hållbar mat och en uppgraderad gastronomisk ambition riktad även mot våra äldre.

Stadsmiljöverksamhet

Stadsmiljöarbetet har avstannat budgetmässigt under den nuvarande majoriteten, trots att det är oerhört centralt i att främja medborgarnas möjlighet till motion, rekreation och allmänna trygghet. Vi tillför medel för att stadens respektive förvaltningar ska kunna upprätthålla och förbättra parkskötseln om totalt 8.2 miljoner jämfört med den styrande budgeten.

Sammanslagningar av stadsdelsnämnder

Centerpartiet ser en stor besparingspotential i sammanslagningar av stadsdelsnämnder, och önskar se att stadsdelsförvaltningarna påbörjar förberedelser för att underlätta en sådan utveckling. Redan idag så samordnas många verksamheter över stadsdelsnämndsgränserna, så det kan på många sätt ses som en naturlig förlängning av det som redan sker.

Bilaga 4: Ersättaryttrande Kristdemokraterna

Skärholmen stadsdelsnämnd

1.1./1125-2016

Ärende**Verksamhetsplan 2017**

Anton Roos (KD), ersättare

Ersättaryttrande

Om jag hade haft rösträtt skulle jag ha yrkat enligt följande:

1. Att avslå stadsdelsförvaltningens förslag till beslut
2. Att stadsdelsförvaltningen ges i uppdrag att återkomma till nämnden med en verksamhetsplan i överensstämmelse med vad som anförs i detta beslut samt i enlighet med Kristdemokraternas budgetreservation i kommunfullmäktige
3. Att därutöver anföra följande:

Kristdemokraterna vill se en lite mindre men mycket bättre offentlighet utifrån stadens ramar. Detta innebär att vi slår akt om prioriteringen av förvaltningens kärnverksamheter. Det är direkt ansvarslost att under ekonomiska utmaningar och underskott finansiera massvis med symboliska ideologiprojekt som inte gör nämnvärd skillnad för medborgarna och dessutom tar resurser från annat. Detta ställs då emot de som blir de lidande. Vare sig de handlar om barn i för stora förskolegrupper eller äldre över 85 år som inte får en plats på äldrehemmet. Politik handlar om prioriteringar och staden samt Skärholmen måste prioritera det som är viktigt och som faktiskt gör skillnad!

Barmomsorg

- Mindre barngrupper

Förskolans organisation ska säkerställa att alla barn blir sedda och känner sig trygga, därför är det viktigt att beakta barngruppernas storlek. Små grupper är viktigt för att barn ska kunna knyta an och känna trygghet och arbetsro. Inte minst är detta viktigt för de yngsta barnen. Barn ska inte enbart kunna knyta an till vuxna, utan även till andra barn, och forskning

har visat att den anknytningsprocessen blir bäst i små grupper. Antalet barn i småbarnsgrupperna (1-3 år) ska därför inte vara större än tolv barn per grupp och grupperna för de äldre barnen (4-5 år) ska inte bestå av fler än femton barn.

Kristdemokraterna specialdestinerar 40 miljoner kronor för detta ändamål. Detta gör en rejäl verklig skillnad.

- Inkluderande förskola

Ett utvecklingsområde för stadens förskolor är arbetet med flerspråkiga barn och mångkulturellt arbete. Det är angeläget att förskolan har en bra kompetens om barns språkutveckling och kan stödja flerspråkighet hos barn med annat modersmål än svenska. Barnen i förskolan ska mötas av ett förhållningssätt som innebär att de olika erfarenheter som barnen har med sig ska tas tillvara, samtidigt som det är viktigt att nyanlända barn i förskolan introduceras för svensk kultur och värdegrund. Vårt kulturarv erbjuder verktyg att förstå, ifrågasätta, påverka och se på samhället ur nya perspektiv och som kan bidra till en snabbare integration. En god förankring i den egna kulturen för de barn som är födda i Sverige gör det också lättare för människor att med öppet sinne möta människor från andra kulturer.

Äldreomsorg

Äldre människor har olika behov och önskemål. Därför är det viktigt att – då den äldres behov av omsorg blir aktuellt – staden kan erbjuda en mångfald av utförare med olika inriktningar och metoder. Vi ser med stor oro på att den rödgrönrosa majoriteten successivt minskar valfriheten genom att av enkom ideologiska skäl återkommunalisera välfungerande äldreboenden, många av de som enligt undersökningar presterar bättre eller lika bra som kommunala. Det som utmärker en god äldreomsorg är inte driftformen, om verksamheter bedrivs i kommunal eller privat regi. Det som är väsentligt i en god äldreomsorg är istället en jämn och hög kvalitet, ett gott och inspirerande ledarskap, ett lyhört och respektfullt bemötande - att bli lyssnad till - och en optimal personalsammansättning. Att medborgarna kan välja bort verksamheter och tjänster som man inte är nöjd med är självfallet positivt. Det alternativ som majoriteten förespråkar

är att makten över den egna vardagen centreras till kommunpolitiker och att dessa avgör vad som är bäst för den enskilde.

De boendeformer som erbjuds stadens äldre ska vara anpassade efter olika individuella behov. Vid biståndsbedömning ska särskild hänsyn tas till ålder, oro och ensamhet. En parboendegaranti finns som ger förutsättningar till sammanboende för de äldre par som så önskar.

Kristdemokraterna vill att alla som är över 85 år, upplever oro, otrygghet eller ensamhet och som så önskar ska ha rätt till en plats på ett äldreboende. **För det ändamålet avsätter vi 40 miljoner kronor.** Stockholms stad kommer att ha långt kvar till målet om att alla över 85 år har rätt till ett tryggt och anpassat boende. Kristdemokraterna tar nu ett stort steg på den vägen.

Kristdemokraterna anser att valfriheten inom äldreomsorgen endast kan betraktas som trovärdig och till gagn för samtliga äldre i Stockholms stad om stadens äldre kan välja mellan utförare som av staden får likvärdiga förutsättningar att bedriva god äldreomsorg. Det är för oss självklart att invånarnas skattemedel ska komma samtliga stadens utförare av äldreomsorg och därmed äldre i behov av omsorg tillgodo, inte enbart de äldre som väljer äldreomsorg i stadens egen regi och staden som utförare. Alla utförare av äldreomsorg – oavsett driftform – ska därför beredas möjlighet att söka medel ur kompetensutvecklingsfonden.

Kristdemokraterna vill fortsatt utöka valfriheten inom hemtjänsten. Det ska inte enbart vara enkelt att välja utförare av hemtjänst utan också vilken typ av tjänster man behöver hjälp med, inom den beviljade tidsramen. Den enskilde har rätt till individuell behovsprövning och att beslutade insatser verkställs inom skälig tid. Stadens riktlinjer för biståndsbedömning ska stärka den enskildes inflytande och innebär att äldre kan påverka hemtjänstinsatsen och omdisponera denna inom ramen för det beviljade biståndsbeslutet. **För att möjliggöra en generösare biståndsbedömning inom hemtjänsten vill Kristdemokraterna satsa 40 miljoner kronor.**

Måltidsupplevelsen inom stadens boenden är viktig. Maten ska vara god och näringsrik och måltidsupplevelsen lustfylld. Den enskilde ska ha möjlighet att påverka vad som serveras.

Kristdemokraterna satsar två miljoner kronor extra för att stärka måltidens kvalitet.

Trygghet

Insatser för kvinnofrid och arbetet mot våld i nära relationer ska fortsatt prioriteras av nämnden. Även män drabbas av våld i nära relationer. Arbetet ska därför vara könsneutralt och kompetensen kring detta bör stärkas hos berörd personal.

Antalet anmälda misshandelsbrott mot män i nära relationer ökar i Sverige. Det finns inte i dagsläget någon mottagning eller skyddat boende i Stockholms stad för denna målgrupp.

Därför avsätter Kristdemokraterna fem miljoner i vårt budgetförslag för 2017 för att inrätta ett skyddat boende för våldsutsatta män. Frågan om våld i nära relationer är en verklig jämställdhetsfråga som måste ges större uppmärksamhet, oavsett om det är kvinnor eller män som drabbas. Kristdemokraterna menar allvar med jämställdhetsarbetet, både för kvinnor och män.

Arbetet mot hedersrelaterat våld är mycket angeläget. Origo, det länsgemensamma resurscentret mot hedersrelaterat våld och förtryck, har permanentats. Projektet har varit lyckat och Kristdemokraterna vill förstärka verksamheten.

Integration

Kompetensen och metoderna behöver förbättras vad gäller validering av nyanländas utbildning och yrkeserfarenhet.

Kristdemokraterna vill vidare individualisera undervisningen i svenska för invandrare och kombinera den med praktik.

Flexibiliteten vad gäller undervisningstider ska dessutom vara större. Den som är nyanländ och föräldraledig ska också kunna kombinera föräldraledigheten med språkstudier.

Kristdemokraterna vill införa obligatorisk samhällsorientering för alla nyanlända. Det är avgörande att nyanlända får goda kunskaper om de grundläggande värderingar som genomsyrar det svenska samhället. Samhällsorienteringen ska tydligt belysa värdet av demokrati, jämställdhet, yttrandefrihet och vikten av att acceptera olikheter. Utöver detta är goda

kunskaper i det svenska språket nödvändigt för etablering på arbetsmarknaden och i samhället i stort.

Effektivisering

Det finns en stor potential att effektivisera och prioritera. Vi ser på en rad områden att det krävs justeringar. Allt fler av de ärenden som tas upp för behandling i nämnden är remisser. Samtidigt kan vi konstatera att stadsdelsförvaltningarna har ett gott och djupt samarbete kring många områden. Av ovanstående anledningar anser Kristdemokraterna att antalet stadsdelsnämnder idag är onödigt många. Stadsdelsnämnderna bör därför slås ihop till 9 st.

Kristdemokraterna anser vidare att främsta fokus för att öka demokratideltagandet sker inom formen för förbättring och prioritering av kärnverksamheterna. Skapas jobb och minskar brottsligheten ökar också antalet medborgare som gör rätt för sig. Dessa medborgare röstar sedan i allt högre utsträckning. De frigjorda resurserna använder vi till att stärka barn- och äldreomsorg.

Under förra mandatperioden var antalet personer som lever på ekonomiskt bistånd på den lägsta nivån sedan mätningarna startade 1982. Detta uppnådde Alliansen genom målmedvetna satsningar på arbetslinjen och genom att föra en ansvarsfull ekonomisk politik. Vi befarar att den nuvarande politiken leder till att beroendet av ekonomiskt bistånd kommer att öka. Stadsdelsnämnden måste ha stort fokus på att minska biståndsberoendet och bistå i arbetet med att gå från bidrag till egen försörjning. Kostnaderna för ekonomiskt bistånd får inte drabba andra verksamheter.

Det är av stor vikt att nämnden aktivt följer och utvecklar rutiner för att stävja felaktiga utbetalningar av ekonomiskt bistånd. Hembesök hos den som ansöker om försörjningsstöd i kombination med granskning av kontoutdrag och redovisade uppgifter till Skatteverket ska vara huvudregel vid bedömning om rätt till försörjningsstöd föreligger. Nämnderna bör också dra erfarenheter av varandras arbete och sprida goda exempel. Genom Jobbtorg Stockholm ska alla som idag är beroende av ekonomiskt bistånd på grund av att de är arbetslösa garanteras en snabb individuell bedömning och en aktivitetsplan. En



nyckel till framgång är nära samverkan mellan jobbtorget, försörjningsstödsenheten, arbetsförmedlingen, studievägledare och det lokala näringslivet. Detta ska kombineras med aktivitetskrav för att erhålla ekonomiskt bistånd samt motiverande samtal med den enskilde. Ibland behövs särskilda utbildningsinsatser för att få personer att gå från bidrag till arbete och därför ska staden ska också erbjuda ett brett utbud av vuxenutbildning för den som behöver omskolning samt säkerställa god kvalitet på etableringsinsatser som Svenska för invandrare (SFI) och samhällsorientering för nyanlända. Att ha slutfört eller att vara på väg att slutföra samhällsorientering och SFI-undervisning ska vara ett krav för att motta försörjningsstöd för nyanlända.